

Rahoituksen puute vie tutkijalta työn tai ilon siitä

SUOMESSA satsataan bioalan tutkimukseen selvästi vähemmän kuin monissa muissa maissa.

Korkeakoulujen tutkimukselle ja opetukselle myönnettävä – yhteensäkin vaatimaton – rahoitus niputetaan keskusteluissa usein samaan virkkeeseen. Alan koulutusta on kuitenkin lisätty samalla, kun tutkimusrahoitusta on leikattu. Ristiriita piileekin biotieteiden ylikoulutuksen ja alan työpaikkojen vähäisyyden välillä.

Valtio synnytti samanaikaisesti odotuksen ”Bio-Nokiasta” ja siirsi korkeakoulut tulospalkkaukseen, jossa ne saavat rahaa opiskelijamäärien mukaan. Mutta kun työmarkkinat eivät ime, jää suurin osa tekemään tohtorintutkintoa. Se sopii hyvin valtionjohdolle, joka ”kilpailukyvyyn turvaamiseksi” hyperventiloi korkeakoulutuskiiman kourissa.

Tutkija löytää kyllä rahoituksen väitöskirjalleen ja sitä seuraavalle post doc -kaudelle. Aktiivinen potkaisu ulkomaille auttaa monia. Paluumuuttajallekin rahaa vielä löytyy, mutta sitten kilpailu kovenee. Lopullinen seinä on vastassa, kun akatemian rahoitus on käytetty eikä toista kautta enää saa. Pätkäät säätiöiden apurahoilla on koluttu eikä harvoin yliopistovirkoihin ole asiaa, koska ei ole professorin vaimon ystävä.

SYSTEEMI on synnyttänyt itsetoimittaisen ikärasismin, jossa syrjitään keski-ikäistä, isolla asuntolainalla hankitussa kodissaan paria murrosikäistä elättävää tieteentekijää. Amerikassa vastaava huippuosaaja on ryhmän kunnioitettu senioritutkija, jolle toimiva rahoitusjärjestelmä takaa vakaan toimentulon.

Eniten epäilyä bioalan tohtoreiden työtilanteen suhteen on kuulunut kouluttavien tahojen suunnalta. Onko tilanne oikeasti huono?

Kun helsinkiläinen tutkimusinstituutti hakee laboranttia, yli 90 prosenttia hakijoista on tohtoreita. Pienemmän yliopistokaupungin väitelleet biotieteilijät pyrkivät lääketieteelliseen saadakseen työtä edes lääkärinä. Koulutusinstituutit valmistelevat kursseja, joiden pääasiallinen tavoite on lisätä tohtoreiden liike-elämän taitoja ja saada heidät työllistymään.

Mutta eivätkö tohtorit pääse yrityksiin, koska heillä ei ole bisnesosaamista, vai eikö bioalan yritystyöpaikkoja vain ole riittävästi?

Bio-Nokiaa ei syntynyt, mutta biokeskuksiin on toki perustettu pieniä alan

firmoja. Vain harva niistä kuitenkaan pärjää. Bioala on liian pitkäjänteistä kvartaalimittareihin tottuneille riskisijoittajille.

IT-maailmasta Suomelle on tuttu malli, jossa iso vakaa toimija ostaa innovaatioita ympärille rakentuvilta alihankintayrityksiltä. Muualla Euroopassa lääkejärit lisensoivat itselleen keksintöjä rahoittaen sekä akateemista tutkimusta että yritysten syntymistä. Alan harvat suomalaistoimijat ovat valinneet tärkeämmäksi kanavoida voittonsa osakkeenomistajien taskuun.

ONKO tällä tieteentekijän näkökulmalla laajempaa merkitystä?

Yhteiskunta maksaa reippaasti bioalan tutkijoiden koulutuksesta. Eikö sitä siis har-

mita, jos tohtori vaihtaakin sihteeriksi isänsä rakennusfirmaan?

Biolääketieteen koulutukseen pantu raha on monin verroin arvokkaampaa kuin esimerkiksi peliteollisuuteen sijoitettu. Se on pitkäaikainen sijoitus, jonka hedelmiä voi kerätä vuosien kuluessa terveydenhuollon kehittymisenä ja yhteiskunnan hyvinvointina.

Työhyvinvointia korostavana aikana tahdon vielä alleviivata tutkimusrahoituksen vähentämisen merkitystä yksittäisen tieteentekijän hyvinvoinnille. Bioalalla se laskee silmissä, koska työpaikkojen normaalia vaihtuvuutta ei ole.

Tutkijat kestävät ala-arvoisia palkkoja, epäinhimillisiä pätkätoita ja epäoikeudenmukaista johtamista vain siksi, että muuta vaihtoehtoa ei ole. □

Leena Valmu
leena.valmu@helsinki.fi

Leena Valmu on filosofian tohtori ja biokemian dosentti Helsingin yliopistossa.

Lasse Rantanen